

M. Hírek 1966 Jul. 1.

Jenő bácsi TÖRTÉNETE

Fonón — olyan eldugott tenyérnyi kis község a hőmpölygő somogyi dombok között, hogy alig akadni rá — hídra jártunk: Cséplő Jenő bácsi átment a nászához, Gyurkó Jánoshoz látogatóba, Batéra. Aztán az is lehet, hogy megjön a déli busszal, de az is lehet, hogy se...

No, így álldogáltunk most immár a második helyen, de itt már továbbigazító se akadt, míg a szomszéd elő nem jött.

— A Jani? Kiment a szőlőhegyre. A Jenő, az is vele ment, láttam.

Mindegy már, menjünk utána. Hol az a szőlőhegy?

Mire elmagyarázzák, előkerül a túlszomszéd is. Hallgat, majd hozzáteszi: — Ha ugyan nem a Jenő bácsi szőllejébe mentek. Mert az meg arra van! — s mutat az ellenkező irányba. Ekkor ér oda egy kék kötényes fiatalember, s ő végre jól informált, mivelhogy rokon a Gyurkó—Cséplő családban, ámbár Séra Géának hívják.

— Egy órára a vasúton túli mezőre ígérték magukat, akkor meg a Jani bácsi pincéjénél/lehetnek csak! — mondja ki, mire gyorsan begyömöszöljük a gépkocsiba, nehogy másvalaki még mást mondjon, s már gurulunk is amerre vezényel: az aszfaltról a köves útra, arról a hegy lábánál a földútra, arról meg be és fel a fák közé, már csak fűvön — de legalább ott állunk meg közvetlenül a borospince torkában.

Ugyancsak csodálkoznak rajtunk.

De végre, legalább az csodálkozik, akit körbekeressünk: magas, egyenes szál ember, őszes, de az nem látszik meg rajta, hogy egyidős a századdal. Kezét nyújtja, másikban a pohár — pince előtt állunk elvégre.

Felmegyünk Cséplő Jenővel a takaros épület emeletére, s fehér dor mellett — kellett már, hogy valami lemossa a sok keresgélés porát is, mérgét is — kicsordul a történet, ahogyan megtörtént:

A fiamnak szép birtoka van, Virgíniában, Washington mellett. Kilencven állat, csak tejtermelésre állítva — korszerű és jövedelmező gazdaság — de megkéri a munkát. Erre a birtokra hívtak minket a feleségemmel, hogy menjünk csak bátran, menjünk, menjünk. Egyik levél a másik után. Addig, amíg az ember tényleg gondolkozni kezd felette, aztán elhatározza, aztán tenni kezdi, hogy mehessen... 1963 húsvétjára mentünk ki. Három évig voltunk kint és ugyancsak húsvétra értünk haza. Itthon 18 katasztrális hold földem adtam a téeszbe, meg egy hold szőlőt. Amikor elmentem, a szövetségnek ajándékoztam a háromszobás házamat az összes melléképülettel együtt.



— Aztán csalódtunk. A vidék, amelyre kerültünk rideg, kopár, nem ez a csupa szőlő, csupa gyümölcs, mint... — és körülmatat. — Sokat dolgoztam a farmon, ez rendben is lett volna, gondoztam az állatokat, rendben tartottam a kerítéseket, meg ami munka még volt. Hanem beszélni senkivel se tudtam. A szomszéddal is csak mutogattunk egymásnak, aztán meguntuk. Elkezdtem tanulni a nyelvet, de aztán abbahagytam. A menyem se tudta megtanulni, mert egyedül él a farmon, nem kényszerül rá, hogy beszéljen idegenekkel is. Az unokám, az igen, az egy esztendő alatt megtanulta és már iskolában tanít ő is. De mi öregek, ha a fiatalok bementek a városba szórakozni, csak ültünk otthon magunkban, s még a televíziót is hiába nyitottuk ki: öt csatorna volt ugyan rajta, de egyet se értettünk belőle.

— A magány pedig öreg embernek a legnehezebb. És minek is nekem, gondoltam, amikor itthon csepe voltam egyedül? Igaz a fiam, menyem ott voltak, de ők sokat dolgoztak szintén és rajtuk kívül senki, de senki.

— Ez hát nem sikerült, gondoltam, és írtam haza a feleségem fivérének, meg más ismerősöknek, mit szólnának, ha hazajönnék, meg mihez lenne jogom? Lett meglepetés, de megírták, hogy jöjjelek nyugodtan, a szövetkezet visszavesz, meg ami enyém volt, azt vissza is adja. A fiam nem ellenkezett, fizette az útiköltséget vissza is. Húsvét vasárnapján értem Fonóba, a közönséggel a templomban találkoztam, mivel egyenesen oda mentem. Mindenki külön üdvözölt, sokan még sirva is fakadtak. A házamba már beköltözött a szövetkezet irodája, de akkora részt, ahol lakás jut, konyhával, fürdőszobával, átengedték, sőt, rendbe is hozatnak. Megint dolgozom a térszben, jó szövetkezet az Aranykalász, tavaly, mint hallom, 42 forintos munkaegységgel zárta az évet. Majd a közgyűlés dönt, hogy visszakapom-e a földjáraadékat, az erdőjogot, meg a ház tulajdonjogát — de ismerem mindenkit, senki se lesz majd ellene... Na, töltünk csak...

Kellene valamit hozzáfűzni ehhez az elbeszéléshez, de nagyon nehéz. A szavakból annyi szomorúság, és az emberből annyi derű árad, amely fölöslegessé tesz minden kérdést és magyarázatot. Igaz, Cséplő bácsi mesél még azokról, a hozzá hasonlókról, akikben ugyancsak mocorog a hazatérés vágya, de minek ezt is feljegyezni: még félreértének némelyek, s azt pedig ugyancsak nem szeretnénk. Mert egyfelől — minek tagadnánk? — Cséplő bácsinak szerencséje a balsorsban, hogy annyian kedvelik és tisztelik a falujában, s ráadásul a szövetkezet is támogatja és visszaadja, amit ajándékba kapott tőle; de ha könnyelműen példának állítanánk őt, azt már semmiképp sem tudnánk garantálni hozzá, hogy mindenki, aki úgy, mint ő felszámolta itthoni egzisztenciáját, öregén, fáradtan, újra feltalálná-e?

Könnýű és kellemes bor terem a somogyi dombok között. Hosszan el lehet vele üldögélni a hús pince előtt, ahol a diófák széles levelei megszűrrik a napfényt. S amikor leszaladt az első kancsó, s szívni kell a hordóból már a másodikikat, valóban el lehet tünődni azon, hogy a világ kerek: akármerra indul el rajta az ember, ha sokat megy, csak visszajut oda, ahonnan elindult. Hát nem furcsa?

A Cséplő házaspár



1966

